

Utlåtande

Ålands landskapsregering
Lagberedningen
registrator@regeringen.ax

Er referens
ÅLR 2019/1436

Datum
2019-04-15

Kontaktperson
Johanna Fogelström-Duns, myndighetschef

Utlåtande över betänkande om landskapets offentlighetslagstiftning

ÅOM 2019/09

På begäran från Ålands landskapsregering, lämnar Ålands ombudsmannamyndighet härmed sitt utlåtande över betänkande om landskapets offentlighetslagstiftning.

Bakgrund

Landskapsregeringen tillsatte 21 december 2017 en arbetsgrupp med uppdrag att revidera landskapets nuvarande offentlighetslagstiftning. Ålands ombudsmannamyndighet (ÅOM) lämnade på begäran av arbetsgruppen i mars 2018 sina synpunkter som del av en kartläggning för att se hur nuvarande offentlighetslagstiftning fungerar. I november 2018 överlämnade arbetsgruppen sitt betänkande till landskapsregeringen. Landskapsregeringen begär nu in synpunkter på arbetsgruppens betänkande innan ärendet överförs till lagberedningen för utarbetandet av ett lagförslag till ny offentlighetslagstiftning. ÅOM konstaterar att för den del myndighetens verksamhet omfattar konsumentrådgivningen som sköts av myndigheten enligt självstyrelselagen 30 § 11p ska rikets offentlighetslagstiftning tillämpas.

Utlåtande

Klassificering av handlingar

I de synpunkter som ÅOM lämnade i mars 2018 efterlystes ett förtydligande vad gäller som ska, respektive inte ska, betraktas som myndighetshandling, samt förtydligande mellan olika typer av handlingar.

I betänkandet föreslås (på sid 16) för den åländska offentlighetslagen en annan definition av begreppet myndighetshandling jämfört med rikets lag, då arbetsgruppen finner rikets definition svår att förstå och onödigt komplicerad. Istället föreslås att alla handlingar som inte uttryckligen är listade som undantag ska omfattas av begreppet myndighetshandling. I betänkandet ges en lista med exempel på handlingar som föreslås ingå i begreppet myndighetshandling. Dessa handlingar omfattar även handlingar av ringa betydelse så som reklam och spam. Betänkandet konstaterar vidare att handlingar av ringa betydelse inte registreras. De är handlingar som inte är centrala för myndighetens verksamhet, och knappast är av något större intresse ur offentlighetssynpunkt.

Enligt betänkande är följande inte att betraktas som myndighetshandlingar

- Handlingar som sänts med anledning av annat uppdrag
- Minnesanteckningar
- Handlingar för internt arbete

- Uppdrag som utförs för enskildas räkning
- Hittegods
- Interna myndighetshandlingar
- Utkast mellan myndigheter
- Elektroniska loggar, exempelvis e-postloggar

Det är bra med ett förtydligande vad som inte utgör myndighetshandling. Men det är otydligt att inkludera allt övrigt i myndighetshandlingar då alla handlingar inte har samma hantering beroende på sin betydelse. Så som betänkandet konstaterar omfattas inte alla handlingar av rigorös hantering, registrering och arkivering just för att de är av ringa betydelse och inte av intresse för eftervärlden eller ur offentlighetssynvinkel. ÅOM förordar att man på Åland använder samma definition av myndighetshandling som i rikslagen. Det skulle vara att föredra och tydligare än förslaget i betänkandet.

Lämnande av uppgifter mellan myndigheter

I de synpunkter som myndigheten lämnade i mars 2018 efterlystes ett förtydligande vad gäller rätt till uppgifter mellan myndigheter trots sekretessbestämmelser.

Framförallt vad gäller annan myndighets begäran om sekretessbelagd information från Ålands ombudsmannamyndighet. I landskapslag om Ålands ombudsmannamyndighet 2014:33 20 § stipuleras om ÅOMs rätt till uppgifter från andra myndigheter trots sekretessbestämmelser.

Arbetsgruppen konstaterar i sitt betänkande att det behövs införas en tydliggörande bestämmelse gällande på vilket sätt åländska myndigheter kan lämna sekretessbelagda handlingar sinsemellan. Man konstaterar att utöver det som idag är bestämt i speciallagstiftning behövs en generell bestämmelse i offentlighetslagen, men framför i det här skedet inget förslag på formulering.

Sekretessgrunder

I betänkandet konstateras att ett av de största ändringsbehoven i den åländska offentlighetslagen gäller sekretessgrunderna. Arbetsgruppen föreslår ett system med generella sekretessgrunder för Ålands del i linje med rikets system: absolut sekretess, sekretess med sekretesspresumtion (sekretesskydd i första hand) och sekretess med offentlighetspresumtion (offentlighet i första hand).

Arbetsgruppen anser att en heltäckande lista över sekretessgrunder ska finnas i den åländska offentlighetslagen och listar 24 kategorier av myndighetshandlingar som ska vara sekretessbelagda. ÅOM välkomnar en tydlighet kring detta inklusive punkten som rör handlingar som gäller elevhälsa och handlingar som innehåller uppgifter om verbala bedömningar av en elevs personliga egenskaper. Det är viktigt att, som betänkandet konstaterar, ta i beaktande behovet av att möjliggöra samarbete mellan olika myndigheter då det gäller elevers hälsa. (Detta finns till viss del i nuvarande grundskolelag 1995:18 39 §). Vad gäller betygsättning bör det dock vara möjligt att få ta del av handlingar som ligger till grund för bedömning t.ex. om man misstänker särbehandling.